

Tanguy Viel

Straffelovens paragraf 353

Oversat af Victoria Westzynthus

Oversat efter: Tanguy Viel, Article 353 du code pénal
© Éditions de Minuit, 2017

Éditions de Minuit

texte | tekst

I intet hav i verden, selvom man er tæt på kysten, synes mennesker om at befinde sig fuldt påklædt i vandet – den overraskelse, det er for kroppen pludselig at skifte element, når man øjeblikket forinden sad og sludrede på en bæk på en båd eller gjorde sine fiskeliner klar ved rælingen i agterstavnen, og så sekundet efter: en anden verden, de mange liter saltvand, den lammende kulde og vægten af tøjet, der forhindrer én i at svømme.

Der var lyden af motoren, som kørte i tomgang, og den knap hørbare lyd af bølgerne, der slog let ind mod skroget; i det fjerne sås de små klippeøer, som snart ville blive delvis skjult af havet, og så var der ternerne eller mågerne, der kredsede rundt over mig, ligesom de plejer at gøre i nærheden af trawlere, fordi de kommer for at se, hvad vi trækker op på vores fiskerbåde, i dette tilfælde: en hummer og to taskekrabber, det var, hvad der var i tejen, da vi hejsede den op og løftede den over rælingen i fællesskab – eftersom vi altså på det tidspunkt stadig var to; vi trak tejen op sammen som de to gamle venner, man ville have troet, vi var, og kunne allerede se krabberne sprælle og slå løs på trådnettet, mens vi satte den tunge teje fra os bagerst i cockpittet. Det var ham, der tog hummeren ud og smed den ned i spanden med kraft nok til at undgå klørne, som derefter ville hamre løs på plastikspandens sider, og så sagde han, stolt som en pave: ”Kermeur, det her er min første hummer, den er til dig.”

I dag ville jeg ikke kunne sige, om det var den

sætning eller en anden, men jeg ved, at jeg ikke længe efter så ham baske løs i vandet med sine tunge arme uden at ænse de byger af skum, der sprøjtede omkring ham. Måske troede han, at det var en dårlig joke. Måske tænkte han, at han ville nå hen til en eller anden klippe, som ville dukke op, når det blev lavvande. Selv de skræppende ternere så ud til at tænke det samme – de ternere, som sad roligt på de spidse kamme på nogle fjerne klipper, der brød horisonten, som om fuglene fandt det helt normalt, hvad der lige var sket, jeg mener den fyr, der var havnet i det kolde vand, og som anstrengte sig for at svømme fuldt påklædt og prusted og stønnede af sine lungers fulde kraft, mens han gentog mit navn for at få mig til at komme ham til hjælp og sagde: ”Kermeur, for helvede, kom og hjælp mig, Kermeur, hvad fanden laver du?” Og han tilføjede ord som ”for satan” eller ”for pokker” eller ”du er en narrøv”, fordi han tænkte, at det ville få mig til at reagere. Men dét var fuldstændig udelukket. Og jeg kunne allerede mærke, at selv mågerne – hvide og kolde som sygeplejersker, fordi de aldrig blinkede – selv mågerne tilsluttede sig.

Måske – har jeg siden tænkt – burde man spørge en måge, hvis man vil vide præcis, hvad der skete i det øjeblik. Bagefter gik jeg ind i kahytten og skubbede til gashåndtaget, nu alene ved roret på en ni meter lang Merry Fisher, som om det var min egen båd, jeg styrede, siddende på lædersædet bag den saltplettede rude og med taskekrabberne, der endelig havde givet op, for fødderne.

Set udefra ville man uden tvivl have opfattet mig som en gammel, erfaren fisker, der var ude på sin daglige tur – tavs af natur og med regelmæssige bevægelser; bag mig var det larmende kølvand, der overdøvede hans skrig. Jeg skubbede lidt hårdere til gashåndtaget med de fire hundrede hestekræfter, der drev os fremad, båden og mig, så jeg på under et kvarter tilbagelagde de fem sømil, som adskilte os fra havnen. Det kan helt sikkert ikke lade sig gøre at svømme fem sømil, især ikke i vand, der er så koldt som ved disse kyster i juni, og fem sømil er trods alt omkring ni kilometer.

Jeg lagde til kaj samme sted, som vi havde taget båden en time forinden – Pontonbro A, Plads 93. Der var næsten ingen mennesker på havnen den morgen, og jeg lod som ingenting, jeg fortøjede båden, som om den var min, gik hen ad anløbsbroen, som førte ind til kajen, og så fandt jeg min bil på parkeringspladsen. Nogen må utvivlsomt have iagttaget hele scenen bag et vindue eller et gardin. Jeg husker, at det var, hvad jeg tænkte, da jeg sad i bilen – at alt i dette øjeblik blev skrevet med sort blæk i et andet menneskes øje.

Da politiet ringede på hos mig nogle timer senere, var jeg ikke overrasket, slet ikke. Jeg ville ikke kunne sige, om det var gendarmeriet eller det nationale politi, men jeg ved, at der var fire betjente, to i uniform ved døren og to andre, omtrent lige så diskrete, i varevognen for enden af alléen. Jeg har sikkert en temmelig skyldig sjæl, eftersom jeg ikke blev overrasket over at se lovens lange arm kaste

sig over mig som en musvåge og allerede bore sine kløer ind i mine skuldre. Og når jeg efterfølgende har tænkt over det, ville jeg ikke have handlet anderledes, selvom jeg på lang afstand havde set dem komme, og selvom jeg havde betragtet dem gennem kikkerten, mens de kom kørende, og forstået, at de kom efter mig. Selvom de var fulgt efter mig siden daggry, ville jeg have handlet på samme måde – ville stadig have smidt Antoine Lazenec i vandet, fortojet båden på sin plads, fulgt sejlrenden, der fører ind til lystbådehavnen, respekteret de grønne og røde bøjer som jernbanesignaler, hele tiden med den måge siddende bag i båden, som muligvis ventede på, at jeg betalte den for at flyve væk. Med sit runde øje uden øjenlåg skulle man næsten tro, at den insisterede på at være en del af historien – som et urokkeligt vidne, der ville kunne holde stand i vidneskranken i alle retssale i verden. Og jeg havde bare lyst til at fortælle den, at jeg gerne ville møde frivilligt op i retten – at jeg ikke havde i sinde at unddrage mig loven. Jeg havde lyst til at sige til den: Jeg er også en måge, jeg svæver også hen over vandet, jeg kan mærke, at jeg ikke rigtig har nogen krop længere, så jeg flyver hen over havet og bådene i havnen, og jeg er en måge, sådan er det, jeg er en måge i havnens tåge, og jeg kan se byen aftegne sig, og den synes at være skrevet på et sprog, som jeg ikke forstår, et alfabet lavet af genopførte bygninger og åbne vinduer, og kun på afsatserne kan jeg finde de krummer, der er tilbage. Ja, jeg er en måge, og også jeg venter på morgengryet – venter

på, at folk stiller deres skraldespande ud på gaden, for her har folk forstået, at man ikke kan stille sine skraldespande udenfor om natten, at man ikke kan lægge sit affald i en lukket pose og bare smide den udenfor, nej, man er nødt til at holde sine skraldespande indenfor ved siden af sin seng hele natten for at være sikker på, at der ikke kommer en måge og sprætter den op. Man er nødt til at leve med lugten fra sine skraldespande, lugten af hver eneste overmodne og fordøjede madvare, der er blevet smidt ud, men fortsætter med at rådne ved siden af én helt indtil daggry – det er ulempen ved de mange måger i området.

Og alt sammen – politiet, arrestationen – forløb altså stille og roligt. De brugte de vendinger, som man bruger i den slags situationer. Jeg tog min frakke i entréen og fulgte med uden at sige et ord. Jeg tror, det var i det øjeblik, at det begyndte at regne en smule – en støvregn uden vind, der rammer jorden lydløst og endda indhyller luften i en slags mærkelig blødhed, fordi den gennemtrænger materien og synes at få den til at tie. I det øjeblik – samtidig med at jeg rakte mine håndled frem mod betjentene, som var det en gammel vane – kastede jeg et sidste blik rundt om mig, mod den ødelagte jord og havet nedenfor. Jeg sagde til mig selv, at jeg fremover ville have masser af tid til at betragte havet fra vinduerne i min fængselscelle. Så skubbede de to betjente mig ind bag i varevognen og fik mig til at sætte mig på plastikbænken, der hang langs blikvæggen. Jeg husker, at da jeg sad dér

så ubekvem i varevognen, der kørte over broen, og hoppede i sædet ved hvert eneste hul i vejen, som var blevet nedslidt af vægten af trailere og ti tons tunge både, mens jeg kiggede ud ad bagruden, som støvregnen piblede ned over, så det ud, som om himlen forsøgte at trænge gennem tremmerne for også at komme i læ, og det lignede nærmest et tylgardin, som var anbragt hen over byen, og som mindede om vores historie – ”ja, det minder om vores historie,” sagde jeg til dommeren, ”det er hverken tåge eller blæst, men et ganske simpelt gardin, som ikke kan rives i stykker, og som holder os adskilt fra tingene.”

I

”Så De vendte altså tilbage alene,” sagde dommeren.

”Ja, vi var to, og så ... ja, så vendte jeg altså tilbage alene.”

”Så De er klar over, hvorfor De sidder her.”

”Ja.”

”Vi fandt liget i morges.”

”Det ved jeg godt.”

”Det bedste,” sagde dommeren, ”ville være at tage det hele fra begyndelsen endnu en gang,” uden at lade mig forstå, om det var en trussel eller snarere en sidste chance, han gav mig – mig, der sad på træstolen over for ham neden for det skrivebord i ege- eller kirsebærtræ, der syntes at gøre ham lidt højere, dér i det rum på femten kvadratmeter, hvor vi sad, i domhuset med de falmede vægge for enden af en mørk gang.

Jeg var åndsfraværende, for jeg var stadig opfyldt af luften på det åbne hav, fornemmelsen af, at vinduerne stod på vid gab, og af at mine tanker stadig ... nej, det var ikke tanker, snarere billeder måske, men som nu snurrede mere rundt end vinden i et sejl, som om jeg var en skarv, der blev ført med af luftens luner, mens jeg ledte efter den mindste skygge eller det mindste lysglimt på havet, som kunne berettige, at jeg dykkede ned i vandet for at hente noget op, lige meget hvad, bare det kunne hjælpe mig til at finde ud af, hvor jeg skulle starte – noget, der ville begynde at skinne nede i vandet som fiskeskæl.

”De er nødt til at tage håndjernene af mig,” sagde jeg. ”Jeg kan ikke tale uden at have frie hænder.”

Dommeren sukkede lidt tungt – den slags suk, der siger ’jeg burde ikke, men jeg gør det alligevel’ – og så gjorde han tegn til gendarmen bag mig for at vise, at det var i orden at fjerne mine håndjern. Af en dommer at være havde han intet nedladende eller hårdt over sig, ligesom hans ydre ikke stemmede overens med det, jeg havde forestillet mig om ham, jeg mener, han var ingen korpulent mand i fyrrerne med gråt skæg, nej, denne dommer var allerhøjest tredive år, og det virkede nærmest, som om han gerne ville lytte til mig. Jeg tænkte, at han kunne have været min søn, og at det på en måde ville have været bedre, hvis det faktisk var ham, der var min søn, i betragtning af Erwans situation på det tidspunkt – Erwan, ja, det hedder min søn – i betragtning af den fængselscelle på tre gange tre meter, hvorfra han sikkert sad og betragtede byen, eftersom Erwans dumheder jo også er en del af denne historie.

Jeg gned mine håndled lidt for at dulme smerten, og jeg undlod at se på gendarmen, fordi jeg ikke ville have, at han skulle opfatte mig som værende arrogant eller stolt, for i det øjeblik var jeg bestemt ikke stolt af noget som helst. Og mens døren stille lukkede sig, åbnede dommeren sine hænder – nærmest som om han var en prædikant – for at opfordre mig til at tale. En lugt af frisk maling hang i rummet – den slags maling i en neutral, lidt grå farve, som man ofte maler kontorer i for at glemme, at

de er gamle. Og det virkede alt sammen som en mærkelig blanding, for det føltes, som om alle uretfærdigheder i byen havde befundet sig dér i århundreder, og som om de nu var fanget under den nye maling og ville være spærret inde i lang tid fremover. Og jeg siger ikke, at jeg var rolig og afslappet i det øjeblik, men for første gang i månedsvis følte jeg mig på rette sted. For øvrigt bemærkede jeg, hvordan dommeren sank ned i sin læderstol og trak vejret dybere – måske på grund af selvtilliden i min stemme, eller fordi jeg så så veltilpas ud på hans kontor – som om han ville fortælle mig, at fra nu af, ja, så satte han sin lid til mig, ligesom han gjorde med sin straffelov, og gentog bare: ”Fra begyndelsen, hr. Kermeur, fra begyndelsen.”

Og han så ud til at have god tid, han så ud til at tænke, at hvis det måtte tage fjorten dage, ville han tage sig den tid, bare for at forstå en eller anden skjult drivkraft i historien, så jeg sagde:

”En simpel historie om bedrageri, hr. dommer, intet andet.”

Og for første gang kunne jeg fornemme hele sagen i en enkelt bevægelse, som om jeg – mens jeg sagde disse ord – havde fotograferet den fra månen og betragtede en planet, der var stivnet i sine store, blå flader.

”En simpel historie om bedrageri,” gentog jeg og sænkede blikket ned til skrivebordets træplade, hvor min ene hånd hvilede fladt og var halvt skjult bag de talrige sagsmapper, der lå stablet op på bordpladens læderbeklædning, og hvorpå der på mange af dem

allerede stod: Lazenec-sagen.

”En fyr som ham,” sagde jeg til dommeren, ”hvis vi havde været i en bjerglandsby eller en by i det vilde vesten hundrede år tidligere, ville vi sikkert have set ham komme, måske ville han komme til fods og gå gennem byporten, eller også ville han komme til hest og standse op lige ved hovedgadens begyndelse, i hvert fald ville vi, fra vores pladser på poststationen eller saloonen, ikke være længe om at forstå, hvem vi havde med at gøre. Og for hundrede år siden ville De,” sagde jeg til dommeren, ”måske snarere have været sherif, og i Deres lomme ville der i stedet for en straffelov, som De har lært udenad, være en revolver eller noget i den stil, for måske var retten og magten ikke fuldkommen adskilt, hvis man da kan sige, at de sidenhen har været fuldkommen adskilt, og hvis man da kan sige, at det har været så godt endda, eftersom magten eller volden sidenhen sandelig har lært at forklæde sig.”

”Men sagen er, at vi ikke så ham komme. Vi så ham snarere vokse frem som en svamp for foden af et træ, og det var først, da han havde vokset sig forbandet stor, at vi begyndte at bemærke noget. Og jeg siger ikke, at det før ham var havblik, men man kan alligevel sige, at i dette område – jeg siger ikke i hele verden, men i dette område, som man vist ikke har set noget om i fjernsynet de sidste tyve år – er der sandelig stunder, hvor tingene er gået deres vante gang uden udskejelser, og hvor aviserne og bardiskene selvfølgelig har haft noget at fodre folks

daglige samtaler med, men intet så sensationelt, at det er, som om et rygte bemægtiger sig alle og enhver, et rygte, der svulmer så meget op og, værst af alt, forankrer sig så dybt, at på et tidspunkt ville ingen være mere berettiget end andre til at fortælle om det. Det var snarere som en slags baggrundsstøj, der langsomt voksede i styrke, en baggrundsstøj fuld af molekyler, der til sidst regnede ned over os alle, uden at nogen følte sig mere ansvarlig eller mere berørt eller mere berettiget end andre til at viderefortælle historien, men også uden at nogen holdt sig tilbage for at tilføje sine egne ord, sin egen anekdote og i sidste ende sin egen holdning, forudsat at hver eneste sætning kunne cementere hans grav, som vi alle længe havde ønsket at se forsejlet.”

”Nej. Ikke alle,” sagde jeg til dommeren. ”Ellers ville han ikke have haft så meget medgang, uden at vi nogensinde rigtig vidste, hvem der støttede ham. Og denne opgave med at fortælle hele historien tilkommer knap nok mig mere end andre, bortset fra at der måske var mere postyr under mine vinduer end hos de andre borgere, som om en slags lokal vind hvirvlede glasskår op og oftere anbragte dem i nærheden af mit hjem, ligesom man betror visse mennesker et spædbarn.”

[...]